Carine i carinski sustav Republike Hrvatske

Prpić, Vinko

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:602807

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Image not found or type unknown

Repository / Repozitorij:

Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

„Dr. Mijo Mirković“

VINKO PRPIĆ

CARINE I CARINSKI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

Završni rad

Pula, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

„Dr. Mijo Mirković“

VINKO PRPIĆ

CARINE I CARINSKI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

Završni rad

JMBAG: 0303056963, redoviti student

Broj indeksa: 4021-E

Studijski smjer: Management i poduzetništvo

Kolegij: Javne financije

Mentor: prof. dr. sc. Sandra Krtalić

Pula, 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisan Vinko Prpić, kandidat za prvostupnika poslovne ekonomije, smjera Management i poduzetništvo, ovime izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mojega vlastitog rada i uz pomoć prof. dr. sc. Sandra Krtalić, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

_____

U Puli, _____, _____ godine.

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Vinko Prpić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Carine i carinski sustavi“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

_____

KAZALO

1. UVOD 1
2. POJAM CARINA 2
2.1. Vrste carina 3
2.2. Carinska terminologija 5
2.3. Carinski postupci 6
3. CARINSKI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE 10
3.1. Općenito o carinskom sustavu Hrvatske 14
3.2. Fiskalni značaj carina u ukupnom prihodu RH 20
3.3. Ustrojstvo carinske uprave RH i procedure 14
3.4. Ovlasti carinskog službenika 20
4. CARINSKA POLITIKA EUROPSKE UNIJE 10
4.1. Temeljna načela i ciljevi 10
4.2. Zajednička carinska tarifa 10
4.3. Utjecaj Europske unije na carinske propise Hrvatske 12
5. ZAKLJUČAK 31
6. LITERATURA 32
7.POPIS TABLICA, SHEMA I GRAFIKONA: 34

SAŽETAK

Cilj je prikazati važnost carina i njihov utjecaja na bilateralne odnose i međunarodnu trgovinu te način na koje one funkcioniraju na primjeru Republike Hrvatske, koja je svojim ulaskom u Europsku uniju postala dio jedistvenog tržišta te doživjela promjene i modifikacije u vlastitom sustavu. Carinski sustav nije statičan te kao takav mora pratiti tehnološke i političke izazove s kojima se države susreću. U radu je analiziran carine i carinski sustave Republike Hrvatske, organizacija ustroja carinske službe te učinak pristupanja Hrvatske Europskoj uniji na trgovinske odnose sa članicama CEFTA-e. .

Ključne riječi: Carina, Carinski sustav Republike Hrvatske, Carinska politika Europske unije

SUMMARY

The aim is to show the importance of customs and their impact on bilateral relations and international trade and how they function on the example of the Republic of Croatia, which has become part of the European market by entering its European Union and experienced changes and modifications in its own system. The customs system is not as static as it has to follow the technological and political challenges the states are facing. The paper analyzes the customs and customs system of the Republic of Croatia, the Organization of Customs Service Organizations and the effect of Croatia's accession to the European Union on trade relations with CEFTA members.

Key words: Customs, Customs system of the Republic of Croatia, European Union Customs policy.

1. UVOD

Carine su najstariji instrument vanjskotrgovinske politike, spadaju u porezni oblik potrošnih, a time i neizravnih poreza koje država nameće kao dadžbinu prilikom uvoza, izvoza ili tranzita kroz svoj teritorij. Carine su jedan od najstarijih javnih prihoda države, a Republika Hrvatska ima povijesnu tradiciju koja datira od 8. stoljeća te iz tada datira najstarija izvorna carinskih knjiga u Europi - Dubrovački carinski statut iz 13. stoljeća. (www.carina.hr).

Tema ovog završnog rada jesu carine i carinski sustavi Republike Hrvatske koji jesu doživjele bitne izmjene tijekom hrvatskog pridruženja Europskoj uniji u 2013. godini, kada je Hrvatska postala suverena članica jedinstvene Carinske unije koju čine sve zemlje članice.

Pristupanjem Republike Hrvatske jedinstvenoj carinskoj uniji u potpunosti se ukida carinski nadzor nad izvozom ili uvozom trgovinske robe između Republike Hrvatske i ostalih članica Europske unije, odnosno provedbe vlastitih carinskih formalnosti i mjera te se uvode one formirane na konceptu cijele zajednice. Iako se ukidaju carinske kontrole s zemljama članicama Europske unije, ne ukidaju i sve prijašnje granične kontrole s ostalim zemljama nečlanicama (trećim zemljama), koje se u potpunosti porovode sukladno europskim i nacionalnim carinskim politikama i propisima.

Cilj završnog ovog završnog rada je analizirati funkcioniranje carinskog sustava Republike Hrvatske te promjene i izmjene koje su nastale nakon njenog pridruživanja Europskoj uniju.

U prvom poglavlju radu objašnjene su carine kao i njihova uloga i podijela prema određenim kriterijima. U drugom poglavlju analizirane su promijene koje su nastale pod utjecajem Europske unije, dok je u trećem poglavlju prikazan uređenje i funkcioniranje carinski sustave Republike Hrvatske.

U ovom radu korištene su slijedeće metode znanstveno istraživačkog rada: metoda analize, sinteze, redukcije, komparacije, te povijesna metoda.

2. POJAM I ULOGA CARINA

Carine su jedan od najstarijih javnih prihoda države te kao takve vladari i vlasti su ih stoljećima koristile kako bi utjecali na razvoj pojedinih sektora. Naime, uvođenjem carine na uvezenu robu povećava se cijena te robe, no isto se snižava količina koja se troši i uvozi te se povećava domaća proizvodnja i ukupna potrošnja proizvoda domaćih proizvođača. Iako zaštita u određenim slučajevima može biti opravdana, ona je često rezultat pritiska moćnih interesnih skupina. Društva znaju da će im carina pomoći, bez obzira na njezine učinke na proizvodnju i potrošnju cijele zemlje.

Uz očuvanje domaće proizvodnje druga zadaća carina je fiskalna, tj. one čine jedan od proračunskih prihoda. No, dok je ostalim prihodima poput poreza temeljna zadaća prikupiti što više prihoda, carine ipak imaju primarnu ulogu u vanjskotrgovinskoj politici neke zemlje. Dakle, primarna uloga carina je zaštita domaće proizvodnje, a sekundarna uloga fiskalni efekt kojim ona nadopunjuje punjenju proračuna određene države.

Carine su jedan od oblika posrednih poreza, koji se ubire prilikom prijelaza (određene robe) preko državne odnosno carinske granice (Rosen,1991.). One stvaraju razliku između cijene dobra koje se uvozi i cijene koju plaćaju domaći subjekti (potrošači, proizvođači, država). Dakle, carina predstavlja obveznu pristojbu koja se naplaćuje, najčešće, na uvoznu robu u vidu novčanog iznosa, a po unaprijed utvrđenim carinskim stopama u Carinskoj tarifi, bilo u cilju zaštite domaće industrije, ekoloških, socijalnih ili nekih drugih razloga.

2.1. Vrste carina

Različiti autori na različite načine odnosno prema različitim kriterijima klasifikaciraju carine. U nastavku navodimo podjelu carina prema Jelčić B. (Jelčić,2001.).

1) Carine prema smjeru kretanja robe:

a) uvozne carine: zemlja uvoznica primjenjuje na robu stranog porijekla, koja se upućuje na plasman na njeno tržište, najčešće se primjenjuju a služi kao sredstvo selektivnog usmjeraavanja uvoza ili kao fiskalni instrument (kojim se ubiu javni prihodi).

b) izvozne carine: država-izvoznica ubire od svojih izvoznika na robu domaće proizvodnje, destiniranu za plasman na tržištu neke zemlje[1]

c) tranzitne (prijevozne) carine: one koje naplaćue zemlja preko čijeg carinskog teritorija jedna zemlja prevozi robu u drugu zemlju.

2) Carine prema svrsi uvođenja:

a) fiskalne ili financijske carine: uvode se samo radi prikupljanja potrebnih državnih prihoda ili kod kojih cilj uvođenja dominira nad ostalim

b) ekonomske ili zaštitne carine: uvode se s osnovnim ciljem da se zaštiti domaća proizvodnja od inozemne konkurencije i omogući razvoj domaće proizvodnje.

Zbog opširnosti podjele, ekonomske (zaštitne) carine možemo još razvrstati na podskupine:

- **odgojne carine** – svrha zaštita izgradnje ili razvitka domaće industrije od strane konkurencije
- **vojno-strateše carine** – svrha uvođenja da određenim proizvodnim granama koje su konkuretne u odnosu na inozemstvo omoguće opstanak (obično vojno-strateški razlog)

[1] U suvremenim se carinskim sustavima izvozne carine susreću vrlo rijetko, iznimno da bi se spriječio izvoz neke robe iz određenih razloga (npr.vojnih, gospodarskih i sl.).

- **valutno-zaštitne carine** – uvode zato da bi se iz platno-bilančnih razloga oteža ili spriječio uvoz određenih roba (nebitnih, tzv „nonessentials“) kako bi se oslobodie za nabavu neke druge robe.
- **prohibitivne carine:** zaštitne carine koje bi morale domaće tržište bezizimno i definitivno očuvati od uvoza strane robe.

c) socijalne: primjena niže carinske stope na određene proizvode a obzirom na socijalni karakter (ili potpuno uklanjanje plaćanje carina).

d) antidampinške carine: uvode se u zemljama u kojima je proveden damping.[2]

3) Carine prema načinu odmjeravanja carinske obveze

a) Vrijednosne (ad valorem) carine: za utvrđivanje visine carinske obveze relevantna vrijednost robe koja podliježe carinjenju

b) Specifične (kvantitativne) carine: prilikom utvrđivanja visine carinske obveze relevantna je mjerna jedinica ulazne robe.

4) Carine prema načinu donošenja propisa

a) autonomne carine: pojedine države na osnovi svog financijskog suvereniteta donosi za svoj teritoriji i koje može mijenjati i ukidati bez sporazuma s nekom drugom državom

b) ugovorne (konvencionalne) carine: donose se na osnovi bilateralnog ili mulitateralnog sporazuma među autonimnim i suverenim državama, takve carine primjenjuju se na teritorijima zemalja kje su ugovor sklopile ili mu kasnije pristupile.

5) Carine prema visini carinske stope

a) diferencijalne carine: utvrđena carinska stopa viša od opće carinske (uobičajne) stop, razlog mogu biti ekonomski ili politički

[2] Damping: unošenje proizvoda jedne zemlje na tržište druge zemlje po cijeni nižoj od normalne cijene proizvoda – komparabilne cijene (cijena utvrđena u uvjetima uobičajnih trgovinskih odnosa za sličan proizvod namijenjen izvozu)

b) preferencijalne carine: na uvoz robe se primjenjuje niža carinska stopa od uobičajnog, pa se na taj način uvoz preferira prema zemljama na koje se primjenjuje. (Jeličić, 2001.)

2.2. Carinska terminologija

Prilikom priprema za carinjenje, samog odmjeravanja carinskih dažbina te postupka naplate carinske dadžbina, postoji specifična terminologija upravo za carine a nije prisutna kod ostalih poreza.

a) Carinska deklaracija: pismena prijava robe za carinjenje a podnosi je vlasnik robe prilikom uvoza robe na carinski teritoriji, prijevoz preko njega ili izvoza iz carinskog teritorija. Carinska delkaracija se podnosi na propisanom obrascu koji se ispunjava s relevantnim podacima a ona služi kao osnova za carinski pregled i odmjeravanje carinskih dažbina. Uz pomoću nje podnosilac garantira za istinitost navedenih podataka a ukoliko se ukaže suprotno kažnjava se određenim sankcijama.

b) Carinska isprava: kompletna dokumentacija na temelju koje se određuje visina carinskih dažbina.

c) Carinska tijela: financijska tijela državne uprave koja su zadužena za kontroliranje izvoza iz zemlje, uvoza u zemlju te ukupni tranzit preko carinskog te obavljaju carinjenje i deviznu kontrolu.

d) Carinski postupak: čine ga sve radnje koje je potrebno obaviti s carinjenjem. Od primanja carinske deklaracije i ispitivanje navedenih podataka, kotrola carinskih isprava, carinski pregled kvalitete i vrijednosti, do primjene carinske stope prema carinskoj tarifi te obračuna i u konačnici naplate svih davanja kojima roba prilijeće prilikom carinjenja.

e) Carinska dažbina: ukupni iznos svih davanja kojima je opterećena roba prilikom carinjenja, a uključuje iznos carine, carinskih taksi, ležarina drugih pristojbi koje se naplaćuju u toku carinskog postupka.

f) Carinska javna skladišta: služe za smještaj neocarinjenje robe. Obično se takva skladišta nalaze u lukama i većim centrima, a naplata carine uskladištene robe izvršit će se samo onda kada je sigurno da će roba ostati u zemlji.

g) Carinska unija (carinski savez): na osnovi bilateralnog ili muliteralnog ugovora stvoreno jedinstveno carinsko područje dviju ili više država. Ukinute su unutrašnje carinske barijere i uveden režim nesmetanog međunarodnog uvoza i izvoza. Jedan od takvih primjera je odnost Europske unije i Turske ili Andore.

h) Carinska slobodna zona: u najvećem broju zemalja čini određeni teritorij, najčešće dio luke odnosno pristaništa, npr. u Europi su to Hamburg, Kopengahen i Thesaloniki i itd., koja su:

- u nekim zemljama izuzeta iz carinskog područja te države u odnosu na primjenu carinskih propisa, ali i dalje sačinjavaju suverenu integralnu cjelinu s državom čiji je dio
- u nekim zemljama područje zone primjenjuje poseban carinski nadzor i posebne olakšice u carinskom postupku.

2.3. Carinski postupak

Da bi se roba stavila u carinski postupak moraju biti ispunjeni određeni uvjeti, odnosno roba mora biti obuhvaćena deklaracijom koju podnosi deklarant (usmeno, elektronički ili pismeno - obrazac JCD) i uz nju moraju biti priložene isprave za provođenje carinskog postupka (Matić, 2004.).

Carinski postupci se dijele na:

Redoviti postupak: podnosi se uz ispravno popunjen JCD uz koji se prilažu i druge propisane isprave. Ukoliko carinska služba odobri deklaraciju, pregleda robu i isprave te naplatila sve propisane potrebne pristojbe propušta se roba deklarantu[3].

Pojednostavljeni postupak: odvija se u dva osnovna oblika. Kada carinarnica jprethodno odobrila pregled robe u prostorijama uvoznika te dopušta:

- da carinska prijava ne sadrži određene podatke, te da uz nju ne moraju biti priloženi određeni dokumenti;

[3] Deklarant – osoba koja podnosi carinsku deklaraciju u svoje ime ili osba u čije se ime podnosi deklaracija.

- da se neki trgovački ili administrativni dokument, koji prati zahtjev da se roba stavi u određeni carinski postupak, podnese umjesto carinske prijave;
- da se roba stavi u taj postupak knjigovodstvenim zapisom o predmetnoj robi; u tom slučaju carinski organi mogu odustati od zahtjeva da deklarant pokaže robu carini.

2.3.1. Vrste carinskih postupaka

1. Puštanje robe u slobodan promet: je postupak kojim strana (uvozna) roba stječe status domaće robe i nad njom se prekida carinski nadzor. U taj postupak moguće je staviti robu koja udovoljava odredbama Carinskog zakona i odredbama drugih zakona o pogledu zaštite zdravlja ljudi, biljaka, životinja, intelektualnog vlasništva i slično. Hrvatska je prema obvezama preuzetim s potpisom sporazuma s TRIPS[4], propisuje i ne dopušta uvoz robe ukoliko postoji sumnja da njenim uvozom se povređuju prava industrijskog vlasništva.

2. Izvozni carinski postupak: je postupak u kojem izvoznik podnosi carinsku deklaraciju nadležnoj carinarnici. Roba mora biti izvezena u stanju u kojem je ocarinjena.

3. Provozni postupak: je postupak kretanja robe pod carinskim nadzorom između otpremne i odredišne carinarnice, a razlikujemo:

- **provoz za izvoz:** postupak u kojemu se pod carinskim nadzorom šalje domaća izvozno ocarinjena roba od otpremne carinarnice do carinarnice istupa iz zemlje
- **provoz za uvoz:** postupak u kojemu se neocarinjena strana roba šalje pod carinskim nadzorom od carinarnice u kojoj je stupila u zemlje do carinarnice u kojoj započinje drugi dopušteni carinski postpupak – puštanje u slobodan promet ili neki od postupaka s gospodarskim učinkom
- **tradicionalni provoz**: postupak u kojemu se pod carinskim nadzorom šalje strana neocarinjena roba, koja nije namijenjena stavljanju u promet ili uporabu

[4] TRIPS – Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva.

u RH, od carinarnice na kojoj stupa u zemlju (otpremna carinarnica) do carinarnice na kojoj, nakon tranzita, istupa iz zemlje (odredišna carinarnica)

- **provoz unutar zemlje:** postupak u kojemu se pod carinskim nadzorom šalje ocarinjena ili neocarinjena roba od otpremne do odredišne carinarnice unutar RH s tim da niti jedna od njih nije na granici.

Carinski postupci s gospodarskim učinkom – su postupci u kojima postoji mogućnost odgode plaćanja carine ili povrata prethodno plaćene carine, te bi primjena trebala imati posebno povoljan poticaj učinak na nacionalno gospodarstvo.

1. Postupak carinskog skladištenja - je smještaj robe u carinsko skladište (prostor koji odgovara propisanim uvjetima, pod nadzorom je carinarnice i koji je carinarnica odobrila za skladištenje uvezene robe ili robe za izvoz). Na uvezenu robu smještenu u carinsko skladište ne plaća se carina, PDV ni druge uvozne pristojbe sve do prodaje robe i njezinog puštanja u promet, a držanje robe je vremenski neograničeno.

2. Postupak unutarnje proizvodnje - gdje se dopuštaju sljedeće radnje: prerade, obrade, postavljanja i sastavljanja, popravci, obnavljanja i osposobljavanja, te upotreba strane robe u proizvodnji na način da se ona troši, ali ne ugrađuje niti postaje dio novog proizvoda. Carinarnica određuje i rok u kojemu se uvozni proizvod treba biti vraćen u inozemstvo, vodeći pri tome računa o relno potrebnom vremenu za proizvodnju i otpremu.

3. Postupak privremenog uvoza - to je postupak samo u slučaju uvoza robe koja se u inozemstvo vraća u nepromijenjenom stanju (krajnji rok: 24 mjeseca) ali za svaki konkretan slučaj određuje carinarnica.

4. Postupak prerade pod carinskim nadzorom - je postupak u kojem se naplata carine i drugih pristojbi odgađa dok se postupak prerade na završi. Prerada se obavlja pod carinskim nadzorom a gotov se proizvod carini prema stopi iz carinske tarife koja se odnosi na prerađeni proizvod. Uvjeti za odobrenje postupka su: sjedište tražitelja u RH; potiče se razvoj domaće prerađivačke industrije, a ne šteti se domaćim proizvođačima iste ili slične robe; uvozna roba se može prepoznati u

prerađenom proizvodu; prerađenoj robi ne može se vratiti stanje, izgled i sastav kakav je imala prije, postupci prerade ne izigravaju pravila o podrijetlu uvozne robe.

5. Postupak vanjske proizvodnje - privremeno se izvozi domaća roba a odobrava se samo kad za potrebne proizvodne postupke nema odgovarajućih proizvodnih kapaciteta u zemlji. Dobiveni proizvodi mogu se u potpunosti ili djelomično osloboditi plaćanja carine (Matić, 2004.).

3. CARINSKA POLITIKA EUROPSKE UNIJE

3.1. Temeljna načela i ciljevi

Carinska politika jedan je od temelja Europske unije. Ona je odigrala ključnu ulogu u stvaranju integriranog unutarnjeg tržišta i zajedničke gospodarske politike. Ona definira jedinstvene obveze u funkcioniranju na vanjskim granicama Unije stvaranjem zajedničkih odredbi o tokovima i carinjuju dobara uz poštivanje očuvanja okoliša, kulturnih vrijednosti i zaštite različitih djelatnosti sprječavanjem piratstva i krivotvorenja (https://europa.eu/european-union/topics/customs_en). Pojam carinska unija podrazumijeva prostor na kojem ne postoje unutrašnje prepreke kretanju robe, a na robu koja ulazi izvana primjenjuju se zajednička pravila, carine i kvote. Osnovana je 1968. godine, dok su granični prijelazi između zemalja članica uklonjeni 1993. godine.

Carinska unija obuhvaća ukupnu trgovinu robom, što uključuje zabranu carina i dažbina s istim efektima na uvoz i izvoz robe među državama članicama Unije, kao i primjenu zajedničke carinske tarife na njihove trgovinske odnose s trećim zemljama. Zajedničko tržište obilježavaju sloboda kretanja roba, zajednička trgovinska politika i zajednička poljovprivredna politika.

Europska unija je jedno od najvećih carinskih područja na svijetu, s prosječno 9 carinskih deklaracija po sekundi i 27 carinskih uprava koje primjenjuju zajedničke carinske standarde.

Glavna značajka carinske politike EU je Zajednička carinska tarifa koja propisuje carinske pristojbe koje se naplaćuju na uvoz robe u EU i idu u proračun EU, a ne zemalja članica.

3.2. Zajednička carinska tarifa

Uz sloboda kretanja robe je glavna stavka carinske unije, carinska tarifa simbolizira njezin vanjski aspekt. Zajedničkom carinskom tarifom (Common External

Tariff - CET[5], Common Customs Tariff - CCT[6]) propisane su carinske pristojbe koje se naplaćuju na uvoz robe u Uniju i predstavljaju prihod proračuna EU. Naime, od 1968. godine države članice nemaju pravo samostalno voditi carinsku politiku, se o njoj odlučuje zajednički na razini Unije, a imajući u vidu obveze preuzete međunarodnim sporazumima.

Carine na uvoz industrijskih proizvoda u EU u prosjeku iznose 4%, ali se uvelike primjenjuju povlaštene stope i često slobodan uvoz za robu iz susjednih država, iz gospodarstava u razvoju i u tranziciji te iz država kandidatkinja za članstvo u EU. Osim toga, Ugovorom o Europskome gospodarskom prostoru (EEA) Norveškoj, Islandu i Lihtenštajnu zajamčen je neograničen pristup Europskoj carinskoj uniji i uživanje temeljnih sloboda unutarnjeg tržišta. To vrijedi i za Švicarsku, bivše britanske, francuske i portugalske kolonije u Africi, karipske i pacifičke države, države Sredozemlja (uključujući države na Balkanu), kao i države kandidatkinje za članstvo u EU. Dakle, puna primjena Zajedničke carinske tarife ograničena je na trgovinu s razvijenim državama poput SAD-a, Kanade i Japana.

Kako bi se zaštitilo tržište Europske Unije i domaći proizvođači od prekomjernog uvoza robe iz trećih zemalja, primjenjuju se mjere trgovinske politike od kojih su najznačajnije antidampinške i kompenzacijske carine. Pored ovih mjera, primjenjuju se još i mjere zaštite subvencioniranja izvoza iz zemalja izvan Unije, provedbu bilateralnih i multilateralnih sporazuma te dijaloga s relevantnim dionicima iz privatnog i javnog sektora.

[5] CET – Common External Tariff – Zajednička vanjska tarifa – uvodi se kada grupa zemalja stvori carinsku uniju. Iste carinske pristojbe, uvozne kvote, preferencije ili druge necarinske barijere za trgovinu primjenjuju se na sve robe koje ulaze na područje bez obzira na to u kojoj se zemlji nalazi područje na kojem ulaze.

[6] CCT – Common Customs Tariff - Zajednička carinska tarifa – je naziv kombinacije razreda i stopa carine koja se primjenjuje na svaku klasu robe.

3.3. Utjecaj Europske unije na carinske propise Hrvatske

U okviru postupka pridruživanja Hrvatske Europskoj uniji ista je morala izvršiti brojne promijene u različitim segmetima nacionalnog gospodarstva, tako je i na području carinskog sustava Hrvatska tijekom godina usklađivala propise iz ove domene. Temeljni akt carinskog zakonodavstva Hrvatske su Carinski zakon donesen 1999. godine, Uredba o provedbi Carinskog zakona i Pravilnik o uporabi obrasca pri provedbi Carinskog zakona. U 2006. godini daljnjim usklađivanjem propisa radi zatvaranja poglavlja 29 – Carinska unija, nadopunjuje se i promijeno Carinski zakon radi usklađivanja sa carinskim zakonodavstvom Europske unije. Ovo poglavlje nakon niza monitoringa zatvoreno je 2007. godine te se u srpnju 2013., kada je Hrvatska postala punopravnom članicom EU, počinju primjenjivati novi propisi koji se odnose na carinske stope, poljopoprivrednu politiku i trgovinske mjere, a promijenio se i sam način obračuna carina. Ulaskom Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije je također Hrvatska je morala napustiti savez CEFTA[7] u kojem je bila članica od prosinca 2002. godine.

U trenutku stupanja u članstvo EU-a , Hrvatska je preuzela prava i obveze iz sporazuma EU-a s Albanijom, Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom, Makedonijom i Srbijom. Kako je Republika Hrvatska i njeno izvozno gospodarstvo prirodno upućeno na susjedne zemlje, jasno je da je izmjena carinskih (ali i drugih) propisa u tim zemljama utjecala na hrvatsko gospodarstvo.

Također, stupanjem Hrvatske u članstvo, proveo se sporazum u također, potpunosti ukidanja carina na trgovinu s EU zemljama. Znači da se nastavlja se bescarinska trgovina Hrvatske s tim zemljama bez većih negativnih posljedica stavljanja izvan snage sporazuma s CEFTA-om.

Uz bezgraničnu trgovinu i nultu stopu na većinu proizvoda jedina iznimka su ostali pojedini poljoprivredni i prehrambeni proizvodi za koje navedene države zadržavaju carinsku zaštitu ili imaju količinsko ograničenje (kvote) preferencijalnog uvoza, stoga hrvatski poljoprivredni proizvodi ostaju unutar vlastitih granica te se teško probijaju na strana tržišta.

[7] CEFTA - Central European Free Trade Agreement - Sporazum o slobodnoj trgovini srednjoeuropskih zemalja

Jedna od posljedica ulaske Hrvatske u EU smanjenje fiskalnih prihoda od carina zbog smanjene carinske zaštite.

Otvorio se niz novih ugovora o slobodnoj trgovini, primjerice s grupacijom mediteranskih zemalja, u kojoj su uz europske uključene i arapske zemlje južnog Mediterana. Također, za robe iz 178 zemalja primjenjuju niže stope pri uvozu. To s jedne strane može biti nepovoljno za konkurentnost, ali otvara i mogućnosti povoljnije nabave sirovina za hrvatske tvrtke. Uz navedeno, Hrvatska je također preuzela odrednice preferencijalne trgovine koje je EU uspostavio s trećim zemljama, poput zemalja kojima je EU odobrio Opći sustav preferencijala (General System of Preferences, GSP), a to su najmanje razvijene zemlje.

4. CARINSKI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

Republika Hrvatska kao i svaka država formirala je određenu carinsku politiku. Osamostaljenjem države početkom devedesetih, postojući naslijeđeni sustav preuzet iz bivše države bilo je potrebno reformirati. Nakon osamostaljenja i uspostave suverenog carinskog sustava, organizacije i nadležnosti carinske službe, 1991. godine, Hrvatska je započela s pripremnim radnjama za prijam u punopravno članstvo multilaterlanog međunarodnog Općeg sporazuma o carinama i trgovini – GATT i postala promatračem u GATT-u. Već u 1993. godini, Hrvatska je postala punopravnom članicom Međunarodne carinske organizacije, vijeća za carinsku suradnju – WCO[8], a 2000. godine punopravna članica Svjetske trgovinske organizacije – WTO.

4.1. Ustrojstvo carinske uprave RH i procedure

Za nesmetano odvijanje trgovine potrebno je regulirati carinski sustav. Republika Hrvatska neposredno graniči s Italijom, Slovenijom, Mađarskom, Srbijom, Crnom gorom i BIH te uredila 17 carinarnica od čega 80 graničnih, 54 pograničnih, 13 sezonskih, i 32 robno granična prijelaza te 37 robnih carinskih sustava.

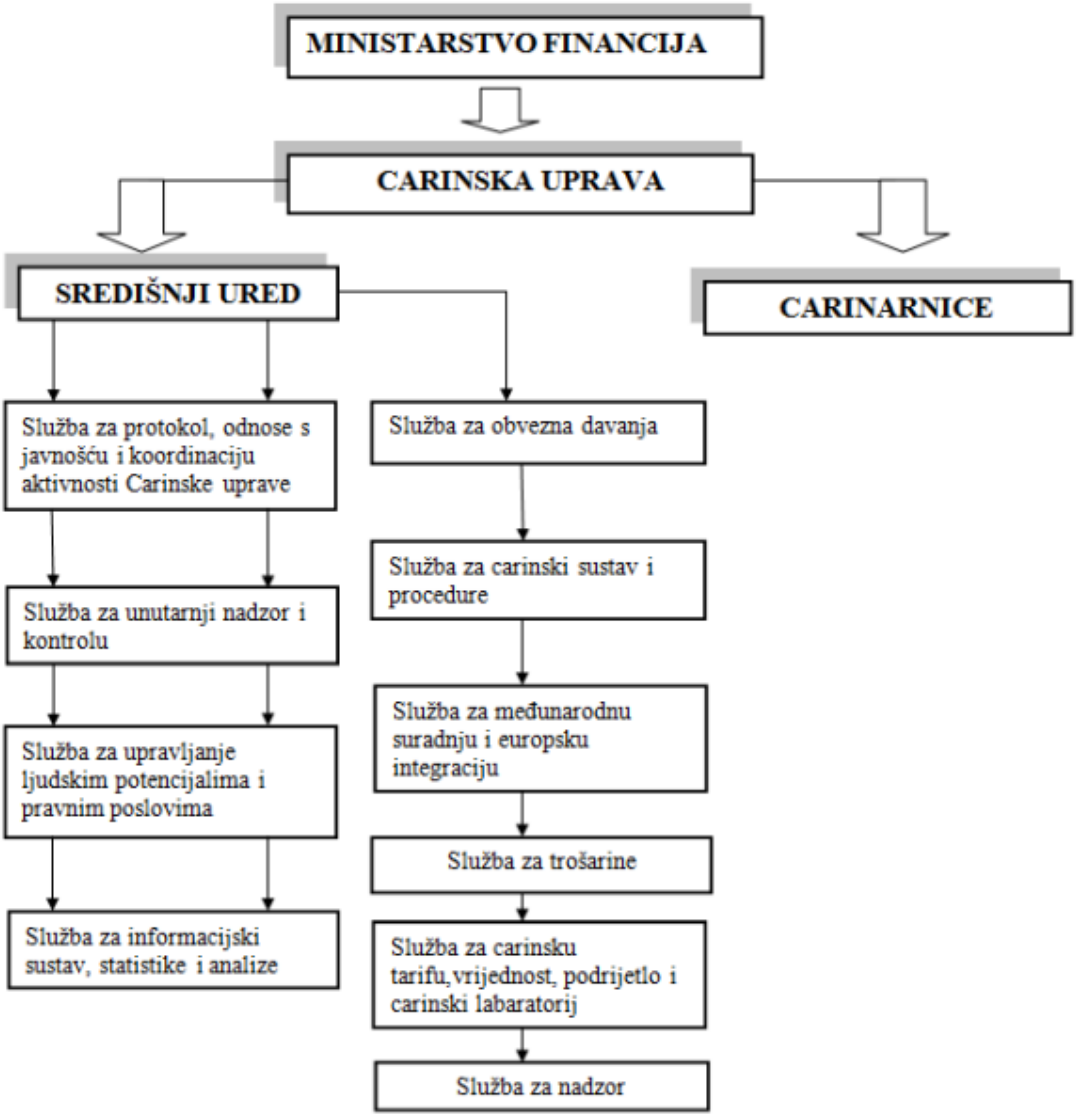
Slijedeća slika pokazuje nam strukturu uređenja carinskog sustava Republike Hrvatske. Možemo vidjeti da Carinska uprava ustrojbena jedinica Ministarstva financija te su njena glavne organizacijske jedinice Središnji ured i carinarnice. Središni ured u Zagrebu organizira obavljanje poslova unutarnjeg nadzora zakonitosti rada te korištenja i raspolaganja financijskim i drugim sredstvima Carinske uprave. Carinarnice se osnivaju u gospodarskim i prometnim središtima ukoliko je to potrebno po opsegu, strukturi i tokovima roba u putničkom i robnom prometu s inozemstvom te ukoliko postoje drugi gospodarski interesi.

Za obavljanje svih ili nekih poslova iz djelokruga carinarnica osnivaju se carinske ispostave, kao unutarnje ustrojstvene jedinice carinarnice, u sjedištu ili izvan sjedišta carinarnice. Unutarnje ustrojstvene jedinice carinske ispostave jesu carinski

[8] WCO - World Customs Organisation - Svjetska carinska organizacija je neovisno međuvladino tijelo čija je misija poboljšati učinkovitost i učinkovitost carinskih uprava.

odjeljci. U Republici Hrvatskoj ustrojeno je 17 carinarnica u slijedećim gradovima: Dubrovnik, Karlovac, Koprivnica, Krapina, Osijek, Otočac, Ploče, Pula, Rijeka, Slavonski Brod, Split, Šibenik, Varaždin, Virovitica, Vukovar, Zadar i Zagreb.

Slika 1. Ustroj Carinski uprave Republike Hrvatske

Izvor: www.carina.hr/ustroj

Prema zakonu (Zakon o carinskoj službi „Narodne novine“, broj 68/13, 30/14 i 115/16) Središnji ured Carinske uprave obavlja slijedeće poslove:

- utvrđuje, naplatu i nadzor carinskih davanja, trošarina, posebnih poreza, poreza na dodanu vrijednost, drugih javnih davanja te javnopravnih naknada (u daljnjem tekstu: javna davanja),

- osiguravana pravilnu primjene carinskih i drugih propisa koji se odnose na unos, iznos, provoz, prijenos, skladištenje i drugo raspolaganje robom koja podliježe mjerama nadzora,
- provedbi carinsko-sigurnosnih mjere,
- sudjeluje u provođenju mjera zajedničke poljoprivredne, ribarske i trgovinske politike,
- utvrđuje, stavlja na raspolaganje i nadzor tradicionalnih vlastitih sredstava Europske unije iz carinskih davanja,
- otkriva, sprječava i suzbija prekršaje i kazna djela, njihovo otkrivanje i prikupljanje podataka o tim djelima i počiniteljima te provedba dokaznih radnji u prekršajnom i kaznenom postupku sukladno odredbama Zakona o kaznenom postupku, Prekršajnog zakona i ovoga Zakona,
- ima nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuje fiskalizacija u prometu gotovinom,
- ima nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuju opći uvjeti obavljanja djelatnosti trgovačkih društava, trgovaca pojedinaca i obrta (registracija, odobrenje za rad, rješenje, suglasnost, drugo odobrenje nadležnih tijela, predmet poslovanja, sjedište i tvrtka), ako posebnim propisom nije određena nadležnost drugog tijela,
- ima nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuje obavljanje trgovine i obavljanje usluga,
- ima nadzor nad provedbom propisa o zabrani i sprječavanju obavljanja neregistrirane djelatnosti te otkrivanje i sprječavanje svih oblika nedozvoljene i protuzakonite trgovine,
- ima nadzor nad unosom, iznosom, prekograničnim prometom te drugim kretanjem i gospodarenjem otpadom sukladno propisima kojima se uređuje gospodarenje otpadom,
- ima nadzor provedbe obveza proizvođača proizvoda u smislu propisa kojima se uređuje gospodarenje otpadom te naplata naknada za gospodarenje posebnim kategorijama otpada koje se obračunavaju i plaćaju te postupka posredovanja i trgovanja otpadom sukladno propisima kojima se uređuje gospodarenje otpadom,

- ima nadzor uvoza i izvoza tvari koje oštećuju ozonski sloj, fluoriranih stakleničkih plinova, uređaja i opreme koji sadrže ove tvari ili o njima ovise i ostalih kemijskih tvari sukladno propisima o zaštiti zraka,
- ima nadzor u skladu s posebnim propisima ispunjavanja uvjeta za ostvarivanje prava na korištenje novčanih sredstava koja se isplaćuju iz državnog proračuna Republike Hrvatske, kao i novčanih sredstava koja korisnici izravno ili posredno ostvaruju primjenom oslobođenja ili izuzeća od plaćanja javnih davanja te sniženih visina i diferenciranih stopa javnih davanja,
- ima nadzor obračuna, plaćanja i naplate naknade za koncesiju te nadzor nad obavljanjem djelatnosti za koju je propisana koncesija, a obavlja se bez dodijeljene koncesije,
- ima nadzor u području prava intelektualnog vlasništva,
- ima nadzor nad provedbom propisa o morskom i slatkovodnom ribarstvu na području ribolovnog mora i voda te u dijelu koji se odnosi na kretanje i promet ribe i drugih morskih i vodenih organizama,
- ima nadzor kretanja, raspolaganja i prometa opasnih proizvoda i proizvoda čije je stavljanje na tržište zabranjeno ili ograničeno ili za koje je naređeno povlačenje s tržišta, odnosno proizvoda koji ne ispunjavaju propisane tehničke zahtjeve i predstavljaju ozbiljan rizik za zdravlje i sigurnost,
- provedbi carinskih mjera provjere značajki proizvoda sukladno propisima o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju sukladnosti i drugim propisima kojima se uređuju tehnički zahtjevi za proizvode,
- ima nadzor unosa i iznosa gotovine preko državne granice sukladno propisima o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma,
- ima nadzor nad primjenom propisa kojima se uređuje izvoz, uvoz, iznos i unos kulturnih dobara,
- ima nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuje prekogranični promet i trgovina divljim vrstama,
- provedbi upravnih i drugih poslova u vezi s ispunjavanjem propisanih uvjeta za obavljanje poslova zastupanja u carinskom postupku te nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuje poslovanje i djelatnost ovlaštenih carinskih otpremnika,

- ima nadzor nad naplatom proračunskih i ostalih prihoda te transakcijama u području prometa robe i usluga, ugostiteljske djelatnosti i pružanja usluga u turizmu te naplatom boravišne pristojbe,
- ima nadzor nad provedbom propisa kojima se uređuje obavljanje audiovizualnih djelatnosti,
- ima nadzor nad provedbom propisa o zabrani i sprječavanju obavljanja neregistrirane energetske djelatnosti s naftom i naftnim derivatima,
- ima nadzor nad provedbom propisa u području stavljanja na tržište šumskog reprodukcijskog materijala,
- ima nadzor na graničnom prijelazu, odnosno na drugom mjestu gdje se obavlja carinski nadzor dozvola i drugih isprava, sukladno propisima o prijevozu u cestovnom prometu te osovinskog opterećenja, ukupne mase i dimenzije vozila u prometu na cestama sukladno propisima o sigurnosti prometa na cestama,
- ima nadzor nad primjenom propisa kojim se uređuje ograničavanje uporabe duhanskih proizvoda,
- administrativno surađuje i odvija međunarodnu razmjenu informacija s državama članicama Europske unije ili s trećim državama u području primjene propisa iz nadležnosti Carinske uprave.

Carinarnice

S druge stranice carinarnice su organizirane i formirane jedinice na raznim područjima Hrvatske obavljaju sljedeće poslove (https://carina.gov.hr/):

− odobravaju i provjeravaju provedbu carinski dopuštenog postupanja i uporabe robe,

− obračunavaju i naplaćuju carinu, PDV, trošarine i druga davanja koja se naplaćuju kod uvoza, izvoza i provoza robe,

− rješavaju o plaćanju povoljnije carine i oslobođenju od plaćanja carine, o odgodi plaćanja, povratu ili naknadnoj naplati carinskog duga, poreza na dodanu vrijednost, trošarina i drugih davanja sukladno carinskim i posebnim propisima,

− nadziru i provjeravu uporabu robe koja je bila oslobođena plaćanja carine, PDV-a, trošarina i davanja koja se naplaćuju sukladno carinskim i posebnim propisima,

− utvrđuju carinsku vrijednost i razvrstavanje robe u nomenklaturu Carinske tarife te utvrđuje podrijetlo u skladu s važećim propisima i međunarodnim sporazumima,

− obavlju reviziju, nadzor i provjeru rješenja te obračun i naplatu carine, PDV-a, trošarina te davanja koja se naplaćuju sukladno carinskim i posebnim propisima,

− obavlju naknadne provjere carinskih deklaracija i isprava koje se podnose uz deklaraciju i potvrda o podrijetlu robe

− provode postupak prisilne naplate carinskog duga, poreza na dodanu vrijednost i trošarina te drugih davanja koja se naplaćuju prema posebnim propisima,

− na graničnim prijelazima, za koje to odluči Vlada Republike Hrvatske, obavlja poslove s područja kontrole prijelaza preko državne granice,

− obavljaju nadzor i kontrolu unosa i iznosa domaćih i stranih sredstava plaćanja te sprječava i otkriva kažnjiva djela s tim u vezi,

− sprječavaju i otkriva carinske i trošarinske prekršaje te druga kažnjiva djela,

− u prvom stupnju vode carinske prekršajne postupke za prekršaje propisane ovim Zakonom i Carinskim zakonom te drugim zakonom kada je provedba prekršajnog postupka stavljena u djelokrug Carinske uprave,

− rješavaju u predmetima iz nadležnosti Carinske uprave u upravnom postupku prvog stupnja, ako za određena upravna pitanja nije nadležan Središnji ured,

− provode postupak prodaje oduzete, ustupljene ili pronađene robe i proizvoda,

− surađuju s nadležnim tijelima MUP-a, drugim državnim tijelima i organizacijama, sudionicima u pograničnom prometu, stranim pograničnim tijelima, da bi se poslovi na granici obavljali učinkovitije i kvalitetnije s ciljem sprječavanja i otkrivanja carinskih i trošarinskih prekršaja i drugih kažnjivih djela,

− surađuju s nadležnim poreznim i inspekcijskim te policijskim tijelima u vezi s obavljanjem poslova iz njihovog djelokruga,

− operativno provode nadzor rada i poslovanja međunarodnih otpremnika u vezi s carinjenjem robe, odnosno poslova zastupanja u carinskom postupku,

Radom carinarnice upravlja pročelnik kojeg na radno mjesto raspoređuje ministar financija na prijedlog ravnatelja. Pročelnik carinarnice odgovoran je ravnatelju Carinske uprave za zakonito i pravodobno obavljanje poslova iz djelokruga rada pojedine ustrojstvene jedinice Središnjeg ureda Carinske uprave i pomoćnicima ravnatelja koji upravljaju odnosnom unutarnjom ustrojstvenom jedinicom

4.2. Ovlasti carinskih službenika

Zakonom zakon o carinskoj službi (NN br. 68/2013, 30/2014 i 115/2016) uređen je djelokrug rada, poslovi kao i organizacija Carinske uprave, carinske ovlasti te obveze i odgovornosti carinskih službenika. Poslovi carinske službe su svi poslovi Carinske uprave određeni ovim Zakonom te drugim propisima.

U skaldu s ovim zakonom ovlašteni carinski službenici u okviru radnog mjesta na koji su raspoređeni imaju ovlasti i obveze poštivanja dostojanstva, ugleda i časi svake osobe na koju se carinska radnja odnosi, vodeći računa o zaštiti Ustava Republike Hrvatske i zakonom zajamčenih ljudskih prava i temeljnih sloboda te poštivanja odredba Kodeksa profesionalne etike. Ministar financija izdaje pisane ovlasti kojima određuje opseg i trajanje ovlasti, kao i zadatke koje mogu provoditi domincialni carinski službenici kao i službenici druge države ili međunarodne organizacije, kada na osnovi međunarodnih ugovora ili drugih propisa djeluju u Republici Hrvatskoj.

Ovlašteni carinski službenici kao i službenici druge držav ekada obavljaju nadzor nad primjenom zakona i drugih podzakonskih akata imaju ovlasti:

− pratiti, zaustaviti, pregledati i pretražiti prijevozno i prijenosno sredstvo i robu,

− provjeriti identitet osobe,

− pregledati osobu,

− pregledati i pretraživati poslovne prostorije, prostore, objekte, dokumentaciju, kao i provjeriti vjerodostojnost i istinitosti isprava podnesenih u carinskom postupku,

− privremeno oduzeti predmete i isprave,

− privremeno ograničiti slobodu kretanja,

− pozivati osobe,

− prikupljati, obrađivati, evidentirati i koristiti osobne i druge podatke,

− upotrijebiti sredstva prisile.

Ovlašteni carinski službenici imaju pravo nositi vatreno oružje i streljivo dok poslove obavljanju u službenoj carinskoj odori, a iznimno i u civilnoj odjeći, po nalogu nadređene osobe, ukoliko za to postoje opravdani razlozi. Ovlašteni carinski službenici imaju pravo u prekograničnom prometu pregledavati osobe te pregledavati i pretraživati prtljagu i druge stvari koje ove osobe sa sobom nose. Ove radnje obuhvaćaju i pravo provjere identiteta osoba.

Ovlašteni carinski službenici, radi otkrivanja kršenja carinskih i poreznih propisa za provođenje kojih je nadležna Carinska uprava, na cijelom carinskom području Republike Hrvatske imaju pravo:

− pratiti i zaustaviti svako prijevozno i prijenosno sredstvo,

− pregledati i pretražiti prijevozno i prijenosno sredstvo na bilo kojem mjestu,

− provjeravati namjensku uporabu pogonskog goriva u prijevoznim sredstvima, radnim uređajima i strojevima.

Ovlašteni carinski službenici, radi otkrivanja kršenja carinskih i drugih propisa za provođenje kojih je nadležna carinska služba, na cijelom carinskom području Republike Hrvatske imaju pravo obaviti pregled i pretragu poslovnih prostorija i drugoga poslovnog prostora u kojima se roba proizvodi, utovaruje, istovaruje, pretovaruje ili skladišti.

Republika Hrvatska odgovara za štetu koju carinski službenik počini trećim osobama, osim ako se dokaže da je postupao sukladno propisima (Pravilnik o izdavanju upozorenja i naredbi ovlaštenog carinskog službenika, NN134/2013).

4.3. Postupak carinjenja poštanskih pošiljka

Između mnogobrojnih poslova koji se provode kao carinski postupak, odabrano je carinski posao carinjenja poštanskih pošiljka. Postupak carinjenja poštanskih pošiljaka u međunarodnome poštanskom prometu provodi se pod carinskim nadzorom i uz provedbu postupaka carinske provjere, u skladu sa odgovarajućim odredbama Carinskog zakona, propisima donesenim na osnovi tog zakona, međunarodnim poštanskim i carinskim sporazumima te drugim poštanskim propisima.

Sve poštanske pošiljke koje su predmetom međunarodnog poštanskog prometa, kao i svaka radnja koja se vrši sa poštanskim pošiljkama u međunarodnome poštanskom prometu, podliježu mjerama carinskog nadzora i postupku carinske provjere, na način kako to propisuju navedeni carinski i poštanski propisi

Kada poštanske pošiljke stignu u carinsko područje Republike Hrvatske, carinski djelatnik u nadležnoj pošti carinjenja vrši podjelu na pošiljke koje se ne podnose carinarnici, dakle koje se odmah puštaju radi uručenja primateljima od onih koje se radi carinskog pregleda podnose carinarnici. (www.carina.hr)

Poštanske pošiljke koje se podnose carinarnici obuhvaća sve pošiljke robe, koje dolaze iz inozemstva od pravnih osoba, kao i sve pošiljke koje su predmetom kupoprodaje (dakle koje se plaćaju), podliježu obvezatnom obračunu carine i PDV-a, neovisno što prispjela roba služi osobnim potrebama primatelja i što je vrijednost robe ponekad manja od 300 kuna.

Poštanske pošiljke koje se ne podnose carinarnici su:

- razglednice i pisma isključivo s osobnim porukama,
- poruke ispisane braillovim pismom,
- tiskovine i televizijske, filmske ili na drugi način snimljene vrpce ili slike za izravnu emisiju preko sredstava javnog priopćavanja koje ne podliježu plaćanju carine, te
- sve druge poštanske pošiljke (pismovne i paketne pošiljke) za koje sukladno stavku 4. članku 50. Carinskom zakonu, ne postoji obveza podnošenja carinarnici.

Poštanske pošiljke (pismovne i paketne pošiljke) za koje ne postoji obveza podnošenja carinarnici, su:

- osobne isprave i dokumenti bez obzira na vrijednost,
- odlikovanja i priznanja,
- robne marke, patenti, modeli i popratni dokumenti te obrasci za priznavanje patenta ili inovacije koji se šalju organizacijama za zaštitu autorskog i industrijskog vlasništva,
- − obrasci i isprave koje državna tijela primaju za obavljanje svojih javnih ovlasti,
- predmeti koji predstavljaju dokaze u sudskim ili drugim postupcima pred državnim tijelima Republike Hrvatske,
- primjerci potpisa i tiskane okružnice koje se šalju kao dio uobičajene izmjene obavijesti među javnim službama ili bankarskim ustanovama,
- službene tiskanice koje prima Hrvatska narodna banka,
- nacrti, tehničke slike, modeli, opisi i drugi slični dokumenti koji se uvoze kako bi se ispunili uvjeti za sudjelovanje na međunarodnom natječaju koji se organizira u zemlji, − tiskani obrasci koji se sukladno međunarodnim ugovorima upotrebljavaju kao službeni dokumenti u međunarodnome prometu vozila ili robe,
- koje uvoze fizičke osobe.

Kada poštansku pošiljku prima fizička osoba, a ne radi se o robi koja se podnosi carinarnici, podnosi se jedna od sljedećih isprava:

a) Poštansko-carinska deklaracija u sljedećim slučajevima:

- kada je moguće primijeniti jedinstvenu carinsku stopu od 10%, jedinstvena carinska stopa može se primijeniti samo u slučaju uvoza robe koju fizička osoba u Republici Hrvatskoj prima od fizičke osobe iz inozemstva, a pošiljka sadrži robu nekomercijalne naravi pod uvjetom da vrijednost robe ne prelazi 5.000,00 kuna.

− kada se pošiljka djelomično oslobađa od plaćanja carine, odnosno kada se za robu do vrijednosti 300 kuna primjenjuje oslobođenje od plaćanja carine, a na ostali dio pošiljke se obračunava carina i porez sukladno članku 8. Uredbe o uvjetima i

postupcima za ostvarivanje oslobođenja od plaćanja carine („Narodne novine“, br. 05/07.),

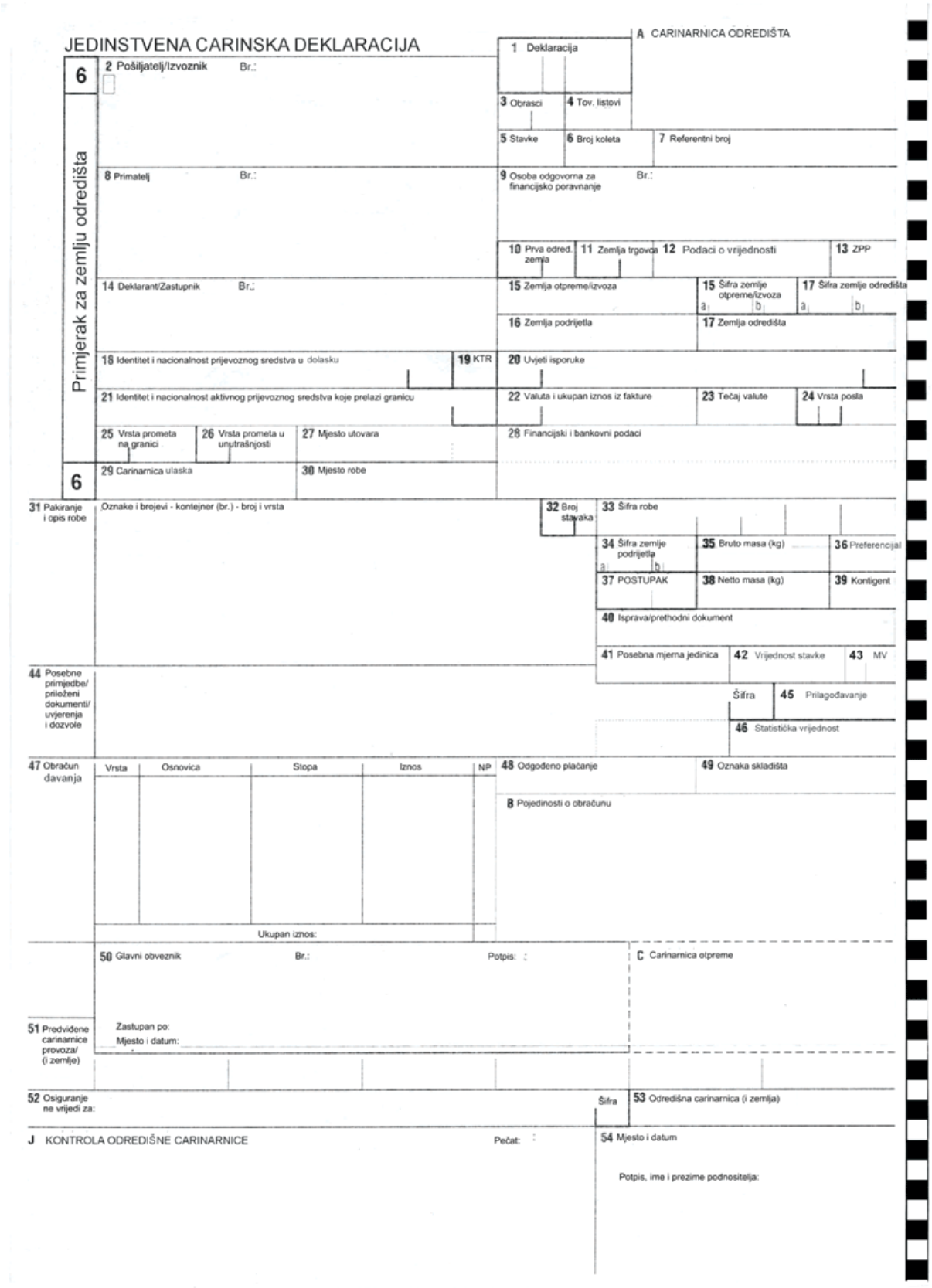
− kada fizičke osobe primaju, (odnosno kupuju) iz inozemstva robu u vrijednosti do 5.000,00 kuna, od fizičkih ili pravnih osoba, a koja se može smatrati robom za osobne potrebe ili potreba članova svog domaćinstva, uz primjenu propisane stope iz Carinske tarife.

Poštansko-carinska deklaracija za robu može se podnijeti samo u slučaju kada je uz istu priložen račun, na kojem je navedena vrijednost robe te također ako se pošiljka sastoji samo od gore navedenih roba. Ukoliko se radi o kombiniranoj pošiljci, odnosno da se ista sastoji od gore navedenih roba i roba za koju nije određeno podnošenje poštansko-carinske deklaracije, tada se za cjelokupnu pošiljku mora podnijeti jedinstvena carinska deklaracija.

b) Jedinstvena carinska deklaracija podnosi se u svim ostalim slučajevima. Jedinstvenu carinsku deklaraciju može popuniti i podnijeti svaka osoba koja nastupa u svoje ime i za svoj račun. Carinska deklaracija popunjava se sukladno pravilima propisanima Pravilnikom o uporabi obrazaca pri provedbi Carinskog zakona (Narodne novine br. 176/03.) i naputcima Carinske uprave. (www.carina.hr)

U postupku carinjenja robe, neovisno da li se isto obavlja putem poštansko-carinske deklaracije ili jedinstvene carinske deklaracije, utvrđuje se carinski dug koji je potrebno platiti. Carinski dug čine carina, poseban porez u slučaju ako se radi o robi koja podliježe tom porezu i porez na dodanu vrijednost. Propisana stopa carine obračunava se na carinsku vrijednost robe. Carinsku vrijednost robe čini njezina transakcijska vrijednost odnosno stvarno plaćena ili plativa cijena za robu koja je predmet postupka carinjenja, ali uz prilagodbu troškova iz članka 38. i 39. istog Zakona. To podrazumijeva da se svi troškovi koji su vezani uz tu robu uključuju u carinsku vrijednost, kao npr. troškovi prijevoza i osiguranja robe (u poštanskom prometu dakle, u pravilu, troškovi poštarine).

Slika 2. Jedinstvena carinska deklaracija formular

Izvor: www.narodne-novine.hr

Poreznu osnovicu za obračun poreza na dodanu vrijednost čini carinska osnovica, dakle carinska vrijednost robe uvećana za carinu i posebne poreze ako roba podliježe naplati posebnih poreza.

Međutim, ukoliko primatelj pošiljke nije podnio nikakav dokaz o izvršenom plaćanju ili ga carinarnica nije prihvatila, carinski djelatnik će utvrditi carinsku vrijednost temeljem ostalih metoda za utvrđivanje carinske vrijednosti u skladu sa člancima 32. do 37. Carinskog zakona (npr. na temelju transakcijske vrijednosti istovjetne ili slične robe koja je prodana za izvoz u Republiku Hrvatsku i izvezena u isto ili približno isto vrijeme) te izvršiti obračun carinskog duga.

U tom slučaju ako se primatelj poštanske pošiljke ne slaže sa carinskom vrijednošću robe utvrđenom od strane carinske službe ima pravo zahtijevati od nadležne carinarnice dostavu obrazložene odluke o načinu određivanja carinske vrijednosti robe. Tada je primatelj pošiljke, prilikom uručenja pošiljke i naloga za plaćanje, dužan neotvorenu pošiljku vratiti djelatniku pošte, radi njezinog podnošenja na ponovnu carinsku provjeru, zajedno sa svim priloženim ispravama i dokumentima te dokazima o transakcijskoj vrijednosti robe.

Na rješenje carinarnice primatelj pošiljke ima pravo žalbe. Žalba se podnosi u roku od 15, dana pri čemu žalba ne odgađa ovrhu riješenja.

Primjer carinjenja pošiljke korištenjem formulara jedinstvene carine deklaracije:

1. Deklaracija:

- prvo podpolje: EU (razmjena se odvije u okviru trgovine Europske unije)
- drugo podpolje: A (redovita deklaracija – redoviti postupak sukladno članku 62. Carinskog zakonika)
- treće podpolje – T1 (roba se prevozi u okviru postupka Zajednice)

2. Pošiljatelj: - osnovni podatci tvrtke koja izvozi proizvod.

3. Obrasci – šifre postupka za puštanja robe u slobodan promet.

4. Tovarni list – brojevi priloženi tovarnom listu odobreni od strane carinske službe.

5. Stavke – ukupan broj stavki unesen.

6. Broj koleta – ukupan broj koleta što čine predmetnu pošiljku.

7. Referentni broj – referentni broj dodijeljen pošiljki.

8. Primatelj – osnovni podatci primatelja.

9. Odgovorna osoba za financijsko poravnavnje - osnovni podacti osobe koja vrši plaćanje pošiljke.

10. – 13. - Osnovni podatci o vrijednosti i putovanju paketa.

14. Deklarant - osoba ovlašćena od strane carinske službe za provedbu carinskog postupka nad paketom.

15. – 16. Šifra i zemlja otpreme/izvoza.

17. Šifra i zemlja uvoza.

18. Identitet i nacionalnost prijevoznog sredstva u dolasku.

19. Kontejner - ako se roba prevozi u kontejneru.

20. Uvjeti isporuke – odgovarajuća šifra i oznaka određenog uvjeta.

21. Identitet i nacionalnost aktivnog prijevoznog sredstva što prelazi granicu.

22. Valuta i ukupni iznos fakture.

23. Tečaj valute – određena prema središnjem tečaju centralne banke na dan izdavanja računa.

24. Vrsta posla – odgovarajuća šifra za određenu vrstu posla.

25. Vrsta prijevoza – prijevozno sredstvo kojim se roba prevozi do carinskog područja.

26. Vrsta prijevoz u unutrašnjosti – prijevozno sredstvo kojim se roba prevozi nakon dolaska u carinsko središte.

27. Mjesto utovara – mjesto na kojem je roba utovarena na aktivno prijevozno sredstvo.

28. Financijski i bankovni podatci - financijski podatci izvoznika.

29. Ulazni carinski ured – carinski ured preko kojeg roba ulazi.

30. Mjesto robe – točno mjesto gdje se može obaviti pregled robe.

31. Pakiranje i opis robe – potrebni podatci za indetifikaciju robe.

32. Broj stavke – redni broj stavki.

33. – 34. Šifre robe – potrebne šifre klasificirane za pošiljku.

35. Bruto masa – ukupna težina paketa izražena u kilogramima.

36. Preferencijal – sadrži informaciju o tarifnom tretmanu robe.

37. Postupak – odgovarajuća šifra za postupak prema kojem se roba deklarira.

38. – 43. – detaljniji opis pošiljke (neto masa, kontigent).

44. Dodatne informacije i priloženi dokumenti (vrijednost, insturment osiguranja , potvrde i odobrenja).

45. Statistička vrijednost – vrijednost izraženo u valuti koja je prethodno označena.

46. Obračun davanja – formira se iznos (materijal i troškovi izvan teritorija statističkog teritorija države članice uvoznice) na temelju kojeg se obračunava carina.

47. Odgođeno plaćanje – odgođeno plaćanje carinskih i drugih davanja.

48. Oznaka skladišta – šifra referentnog skladišta.

49. Glavni obveznik – svi podatci vezani za glavnog obveznika robe.

50. Planirane carinarnice provoza – šifra svih planiranih carinskih ulaza kroz koju paket mora proći prije isporuke.

51. Osiguranje – šifra o osiguranju robe.

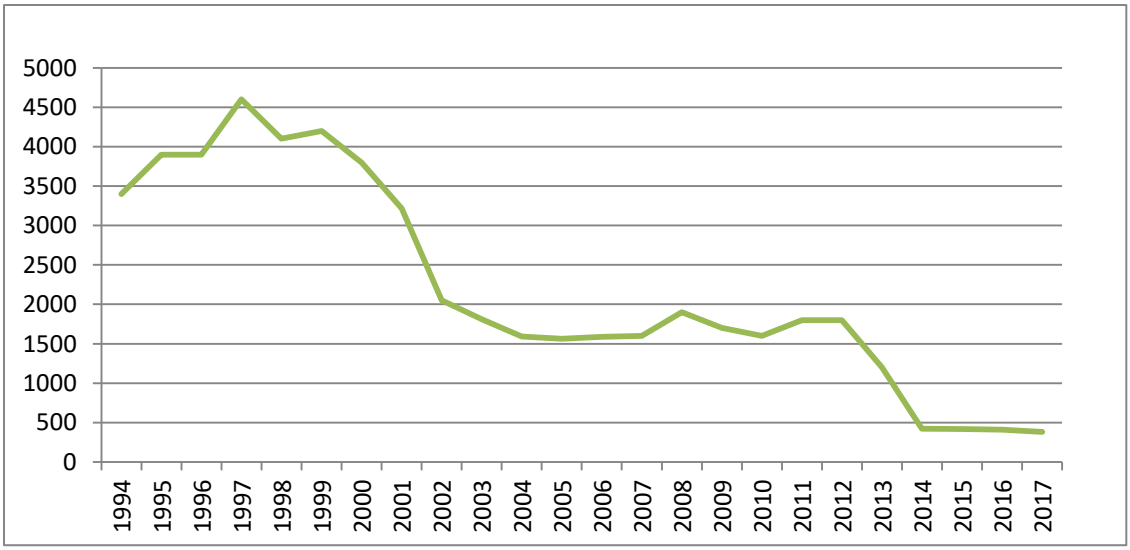
52. Odredišni carinski ured (i zemlja) – šifra za carinsku ispostavu gdje se roba dovozi radi završetka zajedničkog provoznog postupka.

53. Mjesto i datum, potpis, naziv deklatanta ili njegovog zastupnika.

4.4. Fiskalni uloga carina u proračunu Republike Hrvatske

Tijekom ratnih godina i tek ostvarenom neovisnosti Hrvatska započinje svoje prve korake u međunarodnoj razmjeni te prelazi iz socijalističkog u kapitalističko tržište. Otvaranjem svojeg tržišta stvara se novis prostor za uvozno izvozne poslove.

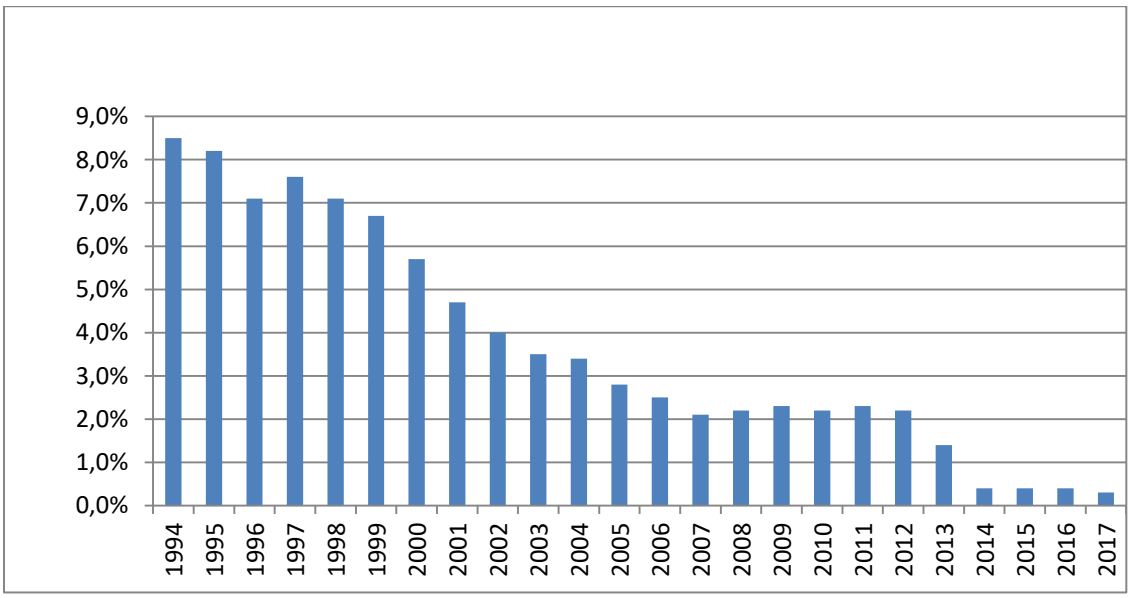
U međuvremenu suočena s procesom liberalizacije međunarodne razmjene Hrvatska se zbog smanjivanju carinske zaštite suočila i s smanjenjem carinskih prihoda. Prihodi od carina su sredinom devedesetih godina prošloga stoljeća iznosili 4 milijardu kuna što je u to vrijeme činilo oko 8 % ukupnih prihoda konsolidiranog općeg proračuna. Njihov rast u 1997 godini bio pod utjecajem uvođenja poreza na dodanu vrijednost, čiji je efekt bio najjači u povijesti carinskog sustava. Stopa rasta promatranih prihoda je tako u 1997. godine skočila na 5,5 milijardi kuna, što je činilio 7,6% ukupnih prihoda proračuna (www.mfin.hr/godišnjak1994-1997.pdf). Konstantnim unapređivanjem i liberalizacijom trgovinskih sporazuma te pridruživanjem Europskoj uniji važnost carina kao fiskalni istrumenta se znatno smanjila. Slijedeća dva grafikona pokazuju nam kretanje prihoda od carina te udio prihoda od carina u konsolidiranom proračunu opće države. Možemo vidjeti da su početkom devedestih prihodi od carina kretali u rasponu od 3,4 do 4,6 milijardi kuna, no od pristupanja Hrvatske WTO početkom 2000-ih te prilagodbom u pridruživanju Europskoj uniji prihodi od carina bitno su se smanjili te u 2017. godini iznosi svega 382 milijuna kuna. U 1994. godini prihodi od carina iznosili su 3,4 milijardi kuna što je do 2017. godine smanjenje od 3 milijardi kuna na godišnjoj bazi. Smanjenje prihoda od carina posebice je vidljivo nakon ulaske Hrvatske u Europsku uniji kada su u 2013. godini prihodi iznosili 1,1 milijardu kuna a već sljedeće godine svega 424 milijuna kuna. Pogledamo li u strukturu proizvoda koji su imali najveću vrijednost uvoza u promatranom razdoblju možemo vidjeti da kroz godine nafta,naftni plinovodi i ostali plinoviti ugljikovodici te osobni automobili ubrali najviše carina.

Grafikon 1. Ukupni prihod od carina u konsolidirani proračunu opće države.

Izvor: www.mfin.hr / godišnjaci 1994.2017. godine

Ako pogledamo u strukturu prihoda proračuna možemo vidjeti da je udio od prihoda od carina 1994. godine iznosio 8 % a u 2017. godini svega 0,3%. Također možemo vidjeti da je od 1997. godine do 2000. godine povećan udio prihoda zahvaljujući uvođenja poreza na dodanu vrijednost a nakon tog razdoblja vidljivo je smanjenje carina. Najznačajnije smanjenje udio prihoda od carina vidljivo je 2013. godine nakon hrvatskog pridruženja Europskoj uniji.

Grafikon 2. Ukupni prihod od carina u konsolidiranom proračunu prihoda opće države u razdoblju od 1994. do 2017. Godine

Izvor: www.mfin.hr / godišnjaci 1994.2017. godine

5. ZAKLJUČAK

Nijedna država na svijetu nema potpuno samostalno i neovisno gospodarstvo, već se ono u globaliziranom svijetu sve više mora oslanjati na vanjskotrgovinsko poslovanje. Kako bi prilikom trgovanja osigurala egzistenciju domaće proizvodnje uvodi carine i ili kvote. Kroz povijest trgovina se modernizirala, a samim time carine i carinski sustav koji je zahtijevao promjene. Svaka država u današnosti je ujedno i izvoznik i uvoznik određenih proizvoda i usluga, pa je zbog toga potrebno formirati vanjskotrgovinsku politiku i carinsku politiku kao i određene zaštitne mjere radi kontrole uvoza i izvoza.

U ovom radu cilj je bio na analizirati carinski sustav Hrvatske, u procesu njegove prilagodbe ulaska u Europsku uniju.

Carinski sustav Republiku Hrvatsku određen je Carinskim zakonom, Zakonom o carinskoj tarifi, Zakonom o carinskoj službi i nizom propisa iz područja pomorskog prava i trgovine, međunarodnih konvencija i ugovora. Pristupanjem Republike Hrvatske u EU 2013. godine, područje RH postalo je dio jedinstvenog carinskog područja Unije što znači da se tog dana ukinuo carinski nadzor nad unosom ili trgovinom robe između RH i ostalih zemalja članica.

Ukidanjem carinskih barijera, Hrvatska gubi prihod od carina u proračun te se gubi svrha carinske i bescarinske zaštite kako bi se zaštitila domaća proizvodnja, ali se s druge strane istodobno otvorilo novo tržište od oko 500 milijuna potrošača na kojem hrvatske tvrtke te njihovi proizvodi mogu konkurirati. No, činjenica je Hrvatska u fiskalnom smislu izgubila znatni dio carina od 1994. – 2017.godine izgubila značajan dio carina oko 3 milijarde kuna godišnje..

Dok smo u suvremenom globaliziranom gospodarstvu smatrali i mislili da su carine i carinska ograničenja stvar prošlosti kao i protekcionizam, situacija u SAD-u i potezi američki predsjednik Donalda Trumpa mijenjaju smjer u svezi carina. Carine opet dobivaju na važnosti na određeni način i izgleda da postaju instrument u trgovinskom nadmetanju „velikih igrača“[9]. S obzirom na navedene poteze nadamo se da na području carina isti potezi neće dovesti do jačanja protekcionizma i jačanja carinske zaštite na razini svijeta među državama u svijetu.

[9] Veliki igrači – najveće trgovinske zemlje na svijetu (Kina, SAD)

6. LITERATURA

A) Knjige

1. **Babić A. i Babić M., 2008**. *Međunarodna ekonomija*, Zagreb: Sinergija nakladništvo
2. **Matić B., 2004.** *Međunarodno poslovanje*, Zagreb: Sinergija nakladništvo
3. **Jeličić B., 2001**. *Javne financije*, Zagreb, Informator,
4. **Jokić T., 2007.** *Carinski sustav : carinski postupci i postupanja sa stranom i domaćom robom*, Zagreb : Institut za javne financije
5. **Rosen, Harvey S., 2010**. *Javne financije*, Zagreb: Institut za javne financije
6. **Sever I., 1995**., *Javne financije: razvoj-osnove teorije-analiza*, Rijeka: Tipograf d.d.

B) Elektronički izvori informacija:

1. **Carina i carinska uprava, 2017**. Dostupno: [www.carina.hr] - 25.08.2018.
2. **Europska unija 2016.** Dostupno: [www.europa.eu] - 26.08.2018.
3. **Ministarstvo financija Republike Hrvatske 2013.**, Pravilnik o popunjavanju jedinstvene carinske deklaracije. Dostupno: [www.narodne-novine.hr] - 30.08.2018.
4. **Ministarstvo financija Republike Hrvatske 2017.**, Dostupno: [www.mfin.hr] - 02.09.2018.

C) Službeni dokumenti:

1. **Ministarstvo financija Republike Hrvatske**, Godišnje izvješće Ministarstva finanacija 1994-1997. godine.

Dostupno: [http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak1994-1997.pdf]

2. **Ministarstvo financija Republike Hrvatske**, Godišnje izvješće Ministarstva finanacija 2000. godine.

Dostupno: [http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak2000.pdf]

3. **Ministarstvo financija Republike Hrvatske**, Godišnje izvješće Ministarstva finanacija 2004. godine.

Dostupno: [http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak2004.pdf]

4. **Ministarstvo financija Republike Hrvatske**, Godišnje izvješće Ministarstva finanacija 2006. godine.

Dostupno: [http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak2006.pdf]

5. **Ministarstvo financija Republike Hrvatske,** Godišnje izvješće Ministarstva finanacija 2009. godine.

Dostupno: [http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnje%202009.pdf]

6. **Ministarstvo financija Republike Hrvatske**, Godišnje izvješće Ministarstva finanacija 2012. godine.

Dostupno: [http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak%202012.pdf]

7. **Ministarstvo financija Republike Hrvatske**, Godišnje izvješće Ministarstva finanacija 2015. godine.

Dostupno: [http://www.mfin.hr/adminmax/docs/.pdf]

D) Zakoni i prava regulativa:

1. **Zakon** o carinskoj službi, NN . 68/2013, 30/2014 i 115/2016. Zagreb: Narodne novine.
2. **Pravilnik** o uporabi obrazaca pri provedbi Carinskog zakona, NN 176/03. Zagreb: Narodne novine.

7. POPIS TABLICA, SHEMA I GRAFIKONA

Slika 1. Ustroj Carinski uprave Republike Hrvatske.....7

Slika 2. Jedinstvena carinska deklaracija formular.....25

Grafikon 1. Ukupni prihod od carina u konsolidirani proračunu opće države.....30

Grafikon 2. Ukupni prihod od carina u ukupnom proračunu prihoda Republike Hrvatske u (milijunima) kuna.....30